

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Lennart Olsson
0521-605456

lennart.s.olsson@lansstyrelsen.se

Beslut
2010-03-15

Diarienummer
511-63682-2006

Sida
1(10)

Beslut om bildande av naturreservatet Ragnerudsjöns branter i Färgelanda kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Ragnerudsjöns branter
RegDOS ID	2000547
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Färgelanda
Ungefärlig mittpunkt	128570-650620
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	196 (varav 47 i tidigare reservat)
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Natura 2000-beteckning:	SE0530095
Naturgeografisk region:	Dalslands kuperade skogslandskap
Objektskategori:	Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	Strikt naturreseptat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet *Ragnerudsjöns branter*.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen utser Västkoststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Gålsjön enligt 8-10§ § NVL den 22 maj 1989, dnr 2311-473-89

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Skydda värdefulla lövskogar och botaniskt rika branter.
- Skydda ängsgranskogar och äldre barrskogar med förekomst av skyddsvärda arter.
- Säkerställa och på sikt öka tillgången till död ved och döda träd och andra strukturer som är av stort värde för rödlistade arter.
- Utveckla ungskogar och planteringar till lövrika skogar med rik tillgång till död ved.
- Göra värdefulla skogsmiljöer och strandområden mer tillgängliga för friluftslivet.
- Bevara ett område av betydelse för landskapsbilden och för allmänhetens möjlighet att få uppleva biologiskt rika skogsmiljöer.
- Bevara följande inom området förekommande naturtyper som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd:

9010 – Västlig taiga

9050 - Näringsrik granskog

91D0 – Skogbevuxen myr

9190 - Näringsfattig ekskog

Syftet ska tryggas genom att:

- Äldre barrdominerade skogar lämnas till fri utveckling.
- Lövskogar och lövrika blandskogar i branter skyddas mot skogsbruk och annat som kan påverka miljöerna negativt
- Landskapsbilden och de orörda strandpartierna skyddas mot negativ påverkan.
- Solexponerade branter med inslag av äldre lövträd och rik flora bevaras.
- En vandringsled anläggs och underhålls i området.
- Ungskogar, avverkningsytor och planterade granskogar sköts med inriktning att åstadkomma lövrika skogar med stort inslag av död ved.
- Äldre lövträd av ek och asp gynnas genom naturvårdande punktinsatser i form av röjning och utgallring av bl.a. gran.
- Förekomsten av hotade arter följs upp och riktade skötselinsatser sker vid behov.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad, brygga eller annan anläggning.
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
4. Anordna upplag.
5. Borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar.
- Vid risk för omfattande barkborreangrepp på närliggande fastigheter får förvaltaren vidta åtgärder som barkning eller uttransport av vindfällda granar utan hinder av föreskrifterna A6 och A7.
- Uttransport av virke och underhåll av befintlig virkestransportväg får ske utan hinder av föreskrifterna A5 och A7. Transportvägen finns redovisad i skötselplanen, kartbilaga 3 a.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att förvaltaren.

1. märker ut naturreservatet i terrängen.
2. anlägger parkeringsplats och vandringsled, rastplats samt sätter upp informationstavlor.

3. gallrar eller vidta naturvårdsinriktade röjningar, såvida inte markägaren själv efter samråd med förvaltaren, utför dessa åtgärder.
4. genomför undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningarna ska utföras och åtgärderna vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon i terrängen annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande eller vid uttransport av virke på i skötselplanen angiven körväg.
2. Göra upp eld på annan plats än på iordningställd rastplats.
3. Utplantera främmande växt- eller djurart.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Reservatsområdet följer den förkastningsbrant som går i nordlig-sydlig riktning längs Ragnerudssjön och Gålsjön ned till Nyckelvattnet. Branten bryts av flera tvärgående dalar och den största av dessa går söder om Sågekullen och fortsätter sedan mot Örsjön. Berggrunden består av förskiffrad gnejs med inslag av kalkrikare bergarter från Dalformationen.

Nivåskillnaden mellan bergsbrantens krön och sjöytorna i väster är som mest åttiofem meter och utsikten mot väster är ställvis anslående. Branten innehåller växelvis fattiga och rika bergarter vilket ger upphov till en variationsrik och artrik flora. Topografin i området är bruten med större och mindre lodytor, sipperhällar, blockmarker och örtrika bäckdalar. Trädskiktet är flerskiktat och det finns en rik trädslagsvariation med ek, asp, björk, klibbal, rönn, oxel, gran, tall, bergek, skogsek, lind, lönn och ask. I buskskiktet finns hassel och olvon. Inslaget av senvuxna ekar och andra ädellövträd är ställvis stort, vilket bidrar till områdets höga naturvärden.

I vissa bestånd finns det en mycket stor mängd död ved med många mycket grova lågor. På träden finns en hög individ- och artrikedom av naturvårdstressanta lavar, bland annat blylav och den starkt hotade örtlaven. Här finns också rödlistade kärlväxter, mossor, svampar och ett rikt insektsliv.

Fågellivet är rikt med såväl utpräglade barrskogsarter som lövskogsberoende arter. Här finns exempelvis spillkråka och tretåig hackspett men också nötkråka, entita och stjärtmes. Mindre hackspett häckar och de lövrika branterna utgör även potentiella områden för vitryggig hackspett.

Ovanför branten finns det flerstädes stora arealer med gammal granskog som är relativt opåverkad av skogsbruk. Inslag av bäckar, källmiljöer och mindre lodytor skapar en omväxlande miljö. Mängden död ved är mycket god och det finns en rik variation med döda träd och lågor i olika nedbrytningsstadier. I bäckdalarna finns det ofta mullrika jordar med högvuxen gran i trädskiktet. Floran utgörs här fläckvis av lundvegetation med arter som blåsippa, vårärt, tandrot, skogssvingel, sårläka och myskmadra. De fuktiga skogsmiljöerna har också gett upphov till en i övrigt rik mossflora med ett flertal signalarter och naturvårdsintressanta arter. De rödlistade arterna skirmossa, grön sköldmossa, skuggmossa och skogstrappmossa förekommer också i reservatet. Sammantaget är ett trettiotal rödlistade växt- och djurarter noterade trots att endast en översiktlig inventering har gjorts.

Stränderna utgörs i huvudsak av sten eller klippstränder och präglas av den omfattande vattenregleringen och strandvegetationen är svagt utvecklad. Längs moränstränderna finns vanligen en bård av klibbal i strandlinjen.

Ragnerudssjön och Gålsjöns stränder är av betydelse för friluftslivet. Sjöarna utnyttjas bland annat av kanotister. Naturreservatet är liksom hela Kroppefjällsområdet också av betydelse för andra former av friluftsliv, exempelvis vandringar, skidåkning, jakt, fiske samt bär- och svampplockning.

Planeringsbakgrund

Riksintressen

Hela reservatet ingår i ett område som bedömts vara av riksintresse för naturvården, beroende på de stora geologiska, botaniska och zoologiska värdena i området.

Kommunal översiktsplan

Den kommunala översiktsplanen för Färgelanda kommun pekar ut det aktuella området som ett riksintresse för naturvård samt som ett område av stort intresse för det rörliga friluftslivet. Reservatet ingår också i ett avsnitt som är angett som "stort opåverkat område" samt som "tyst område". Enligt översiktsplanen får ingen ny bebyggelse eller anläggningar som skadar områdets värde för friluftsliv tillkomma.

Befintliga områdesskydd

Branterna väster om Gålsjön är sedan maj 1989 naturreservat. Detta område som omfattar 47 hektar är också Natura 2000 område (SE0530085).

Ärendets handläggning

De höga naturvärdena i området uppmärksammades på nytt i samband med en inventering av södra Kroppefjäll 2004. Därefter inleddes i samarbete med Skogsstyrelsen en dialog med berörda markägare. Efter samråd mellan berörda myndigheter togs ett förslag till avgränsning för ett utökat reservat vid Gålsjön fram under hösten 2007. Under 2008 gjordes en värdering av in-trånget samt hölls ytterligare några samrådsmöten med berörda markägare.

Som diskussionsunderlag presenterades ett utkast till reservatsbeslut. Efter ytterligare dialog togs ett reviderat förslag fram.

Det reviderade förslaget har delgivits samtliga berörda mark- och sakägare, som enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m, förelagts att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Färgelanda kommun, SGU och Skogsstyrelsen. LRF Väst, Dalslands miljönämnd, Naturskyddsföreningen, Friluftsrådet, Dalslands Turist AB, Dalslands Botaniska förening och Västkoststiftelsen har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Munkedal Skog & Event AB har inget att erinra och tycker skötselplanen är OK.

Skogsstyrelsen pekar på att den föreslagna skötselplanen är bra men att kulturvärdena i områden som tidigare varit trädbärande hagmarker kan lyftas fram ytterligare.

Länsstyrelsens kommentar: Skötselplanen har reviderats så att det i större utsträckning blir möjligt att röja kring kulturlämningar och äldre lövträd i fler skötselområden.

SGU har inget att erinra mot inrättandet av reservatet.

Naturskyddsföreningen Norra Älvsborg menar att utökningen av reservatet vid Gålsjön innebär ett väsentligt bättre skydd för värdefull natur och hotade arter. Föreningen föreslår att endast jakt på älg, rådjur och mink ska vara tillåten.

Länsstyrelsens kommentar: Med hänsyn till områdets ringa storlek och begränsade förekomst av känsliga arter bedömer Länsstyrelsen att det inte är motiverat med jaktförbud för tjäder, orre eller andra arter.

Färgelanda kommun och **Dalslands miljönämnd** har fått förslaget på remiss, men inte yttrat sig.

Större delen av marken i reservatet har nu förvärvats eller intrångsersatts. Avtal med flera berörda markägare har tecknats. Förhandlingar pågår för några fastigheter där intrångsersättningsavtal ännu inte upprättats.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

De lövrika branterna längs Ragnerudsjön och Gålsjön är av stor betydelse för en rad fågel- och växtarter. Ett trettiotal rödlistade arter, varav åtta är hotade har noterats i området. Dessutom finns ett stort antal signalarter och en rad skyddsvärda miljöer som lövrika branter med ädellövträd, ängsgranskogar och bäckraviner och branter med gammal skog. Förekomsten av äld-

re senvuxna lövträd, döda träd och lågor är ställvis mycket god. Förutsättningarna att finna ytterligare rödlistade arter i området bedöms som goda.

Området ingår i en s.k. värdetrakt som bedömts vara viktig för vittryggig hackspett och en rad andra arter som gynnas av lövrika skogar med rik tillgång till död ved.

Branterna norr och söder om det befintliga reservatet bedöms ha lika stora naturvärden som detta som är Natura 2000-område. Genom en utökning av befintligt reservat och andra pågående insatser i form av reservatsbildning, naturvårdsavtal och biotopskydd säkerställs huvuddelen av de viktigaste nyckelbiotoperna på den sydvästra delen av Kroppefjäll. De värdefulla branterna och stränderna vid Rangnerudssjön och Gålsjön görs också mer tillgängliga för friluftslivet

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Levande skogar.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras, bland annat genom att skogsbruk förbjuds. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreseptat. Föreskrifterna är anpassade till naturreseptatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreseptatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreseptatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreseptatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreseptatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken.
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkoststiftelsen. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörda markägare och Länsstyrelsen.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Bohuslänningen och Dalslänningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Lennart Olsson, Naturvårdsenheten har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarson, planarkitekt Kerstin Sondén, och länsjurist Rebecca Schantz.

Göran Bengtsson

Lennart Olsson